

Fem månader i Kenya

Innan avresa

Min tanke har varit (och är fortfarande) att åka på utbyte under mastern, men när jag såg att Global Development Hub erbjöd en chans att bo och plugga utomlands redan i trean så tänkte jag att två utbyten väll är bättre än ett, så jag bestämde mig för att söka. De erbjöd ett utbyte på Strathmore University i Kenya, ett land som jag har velat åka till länge. Jag kollade runt på KTH:s hemsida och såg att det fanns ett forskningsprojekt om biokolsproducerande spisar i Kenya, och jag lyckades kombinera så att jag (och en kompis) kunde skriva vår kandidatuppsats om spisarna samtidigt som vi gjorde utbytesterminen. Samtidigt som jag gjorde detta skulle jag också läsa en obligatorisk kurs om kemitekniska principer på distans från KTH. Det kändes som att det skulle bli rätt mycket jobb att göra allt samtidigt, men sånt brukar lösa sig och jag såg väldigt mycket fram emot att åka. På grund av Covid var det lite knepigt innan avresa. Man skulle ladda upp sitt vaccinpass på en hemsida som inte fungerade och inte hade någon kundtjänst. Visum behövde också sökas och flera vacciner tas. Efter lite krångel och stress kom jag i alla fall iväg 20:e mars. Utbytet skulle vara till slutet av juli.

Ankomst

Jag kom fram två veckor innan terminen på Strathmore började. Det var en del att fixa med först; kenyanskt mobilnummer, passerkort i skolan, boende m.m. så det var smidigt att komma innan kursstart. Vår handledare hade bjudit in mig och min vän (som jag skrev kexet med) att delta i en forskningskick-off i kuststaden Diani i slutet av mars, så efter bara några dagar i Nairobi åkte vi dit. Där spenderade vi en vecka med att vara med på forskningsprojektet, som handlade om ett ämne liknande det vi skrev vår uppsats om. Sen gjorde vi första delen av vår fältstudie i Kwale, en ort nära Diani. Vi kom hem dagen innan terminen började.

Gruppen från forskningskick-off

Biokolstillverkning under forskningskick-off

Boende

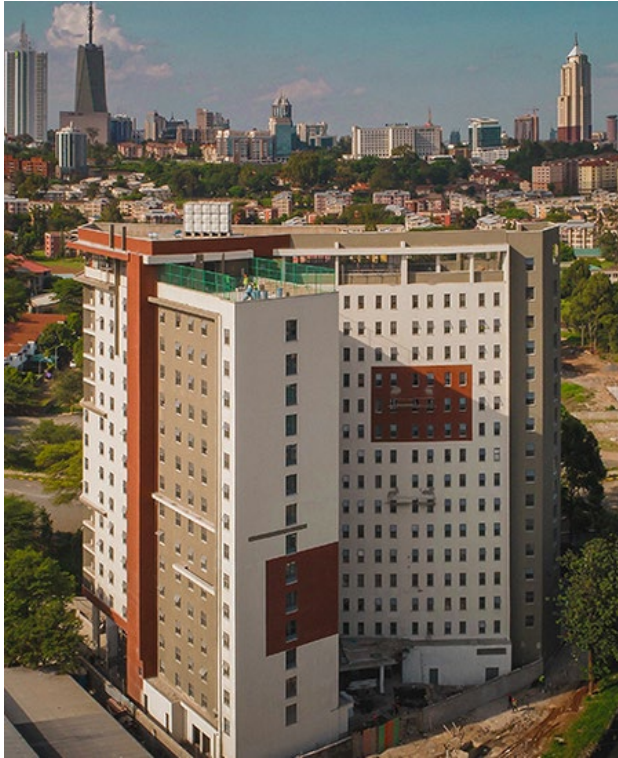
Jag och de två andra GDH-studenterna från Sverige fick hjälp med bostad av personal från KTH. Vi bodde på Qwetu WilsonView. Det var smidigt att söka, även fast det blev lite strul på plats eftersom mitt reserverade rum tydligen getts till någon annan. WilsonView är ett studentboende fem minuter från Strathmore University, och ungefär en timmes promenad från stadskärnan. Rummet jag bodde i hade säng, ett skrivbord, badrum och ett litet kök. Allt annat än stora möbler fick man köpa själv; kudde, påslakan, städsaker osv. Rummet var lagom stort, men ventilationen var rätt dålig så om inte fönstret var öppet (vilket inte gick på kvällen på grund av mygg) så började det lukta riktigtäckligt. Dessutom rann vattnet från duschen inte ner i golvbrunnen och en gång när jag åkt iväg och glömde torka upp det hade det kommit små svarta larver i badrummet för att det var så fuktigt där. Rummet kostade ungefär 2800 kr/månad.

Det var en omställning för mig som bott själv flera år att bo i studentbostaden. Det var förbud mot att dricka och röka, och de hade övervakningskameror överallt (utom i rummen) för att se till att ingen bröt mot regler. Man fick inte ha gäster efter kl. 20 och gästerna behövde alltid registreras i receptionen. När jag hade besök mot slutet av resan som jag ville visa runt på mitt före detta boende (en dag efter att jag checkat ut) vägrade receptionisterna släppa in oss eftersom jag inte bodde kvar längre. Brandlarmet gick var och varannan kväll och alla ignorerade det eftersom man visste att det förmodligen inte var en "riktig situation", vilket kanske inte var så säkert egentligen.

På den positiva sidan var det väldigt smidigt att bo så nära skolan, och på översta våningen (15:e) fanns gym, biljardbord och en uteplats med utsikt över hela staden. Det fanns också en liten kiosk på bottenvåningen vilket var smidigt. Men om någon annan funderar på att göra utbytet skulle jag ändå rekommendera att hitta ett eget ställe att bo på, eller att söka en annan studentbostad än denna.

Utsikten från taket på WilsonView

Qwetu WilsonView

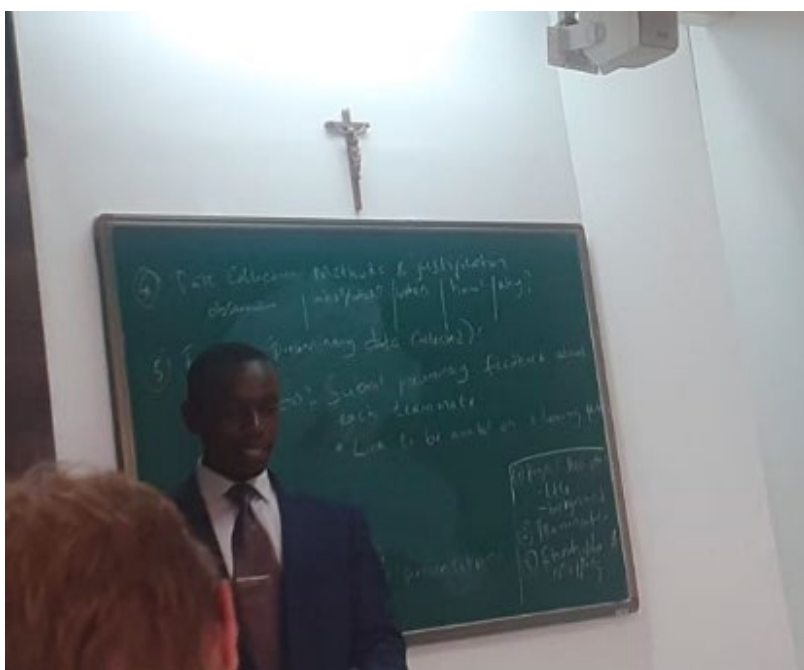
Strathmore

Strathmore University var väldigt fint. Det fanns flera byggnader med lektionssalar och på taket av Student Center kunde man sitta och äta på en takterrass. Det är bra att vara beredd på att undervisningen på vissa sätt är väldigt annorlunda från KTH. Tidspassning är inte så noggrant. En gång kom läraren 50 minuter sent till lektionen för att han suttit och snackat med en elev på sitt kontor. Dynamiken mellan elever och lärare är också lite annorlunda. På ett sätt är den mer formell, studenter kallar inte lärare för sitt förnamn. Samtidigt är den mer personlig, exempelvis tas närvaro vid varje lektion och eleverna förväntas delta på plats. Om eleverna upplevde något problem under sina grupparbeten gick de ofta direkt till läraren snarare än att försöka lösa det på egen hand inom gruppen.

Själva projektet vi gjorde i projektkursen (som är obligatorisk för utbytet) var väldigt fritt. Man fick bestämma område själv i gruppen och så skulle man identifiera ett problem som man sen skulle arbeta fram en lösning för. De i min grupp läste utöver denna kurs sex andra kurser parallellt och var upptagna hela dagarna, så våra gruppmöten skedde oftast sent på kvällen vid 22-tiden. Självt läste jag bara en kurs på universitetet. Vill man komma in i universitetslivet och lära känna lite personer på Strathmore skulle jag rekommendera att läsa fler kurser och kanske engagera sig i någon förening.

Strathmore University

Föreläsning

MFS-projektet

MFS-projektet var väldigt roligt. Vårt arbete byggde vidare på en forskningsstudie som utfördes för sju år sen, där forskare delade ut biokolsproducerande förgasningsspisar till 150 familjer utspridda på tre regioner i landet. Vårt mål var att besöka ett urval av familjerna och se vad som hade förändrats på sju år; hur deras matlagningsvanor såg ut, hur mycket de använde förgasningsspisen och vad de tyckte om den. Vi undersökte också vad som skiljde de som fortfarande använde den från de som slutat. Vi åkte ut till 10 familjer i vart och ett av de tre områdena och gjorde intervjuer. Det blev ganska mycket med så många intervjuer, men det var väldigt roligt att resa runt i landet och träffa människor.

En typisk dag när vi var ute på fält började med att vi mötte upp vår fältguide. Det var personer som bodde i områdena och kände studiens deltagare. Fältguiderna tog oss mellan hushållen och hjälpte till med översättning ifall det behövdes under intervjun. I Nairobi pratar de flesta engelska, men på landet är det vanligt att man bara pratar sitt/sina lokala språk. Med fältguiden så åkte vi till hushållen som vi fått intervju med. Där satt vi ute på gården eller i ett sällskapsrum och ställde frågor från en enkät.

Ibland blev vi bjudna på lite mat och te eller fick en runtvisning på gården. Vi brukade göra fem intervjuer på en dag. Eftermiddag och kväll spenderade vi sen i området, antingen själv eller med människor vi lärt känna där. Det är oftast enkelt att lära känna folk i Kenya och det gjorde resorna runt om i landet väldigt roliga.

Vår kontaktperson för kexet var en före detta kollega till vår handlare som bodde i Nairobi permanent. Vi lärde känna henne och hennes familj väldigt väl och spenderade många helger med dem. Vi gick på marknad, var på utflykter eller åt middag och umgicks. När min kompis blev sjuk följde kontaktpersonens man med till sjukhuset och var där i flera timmar. Det kändes väldigt trevligt, som att ha en extra-familj i Kenya.

Staden och landet

Kenya är i min erfarenhet ett land med väldigt mycket kontraster. Geografiska skillnader, klasskillnader och en stark kontrast mellan ordning och oordning som jag tror delvis föds ur klasskillnaderna. I Nairobi är det fullt av liv nästan överallt. Går du genom centrum kommer 10 personer ha ropat efter dig, två eller tre ha dragit i dig och försökt få dig att åka i deras matatu (en slags minibuss som är det vanligaste transportmedlet) och minst en följt med dig i flera minuter och försökt få dig att köpa något. På trottoaren är filter utbredda med frukt, leksaker och väskor till salu. Men, försöker du sätta dig utanför ett köpcentrum på en trappa och vila kommer en vakt direkt fram och ber dig flytta dig. Försöker du lägga dig på en gräsmatta i en park kommer också en vakt och säger att det inte är tillåtet. Starka kontraster mellan en väldigt spontan och lite kaotisk tillvaro å ena sidan och strikta ordningsregler å andra sidan.

Jag var en del både i slumområdet Kibera och överklassområdet Karen. Däremellan är klasskillnaderna extremt tydliga. På ena platsen plåtskjul och trångboddhet, på andra européer och kenyanska politiker boendes i herrgårdslänkande storvillor. Sen geografiskt var skillnaden väldigt stor mellan stad och landsbygd, men också mellan områden som Mombasa vid kusten där det finns en stor turistindustri och många vackra byggnader, och Turkana County i nordväst där fattigdomen breder ut sig.

Ska jag säga något om landet i allmänhet skulle jag säga att människor är väldigt sociala och framåt. Som jag nämnde innan, det är lätt att lära känna folk och många är väldigt generösa och bjuder in en i sitt hem. Det mesta är informellt organiserat vilket betyder dels att saker sällan går som planerat, men också att det löser sig på något sätt ändå. Efter ett tag kunde jag längta tillbaka till vissa saker med Sverige, som tidtabeller och avfallshantering. Över lag är det väldigt mycket skräp på gator i städer, vilket jag tror mest beror på att resurser saknas för att ha papperskorgar överallt som töms regelbundet, men också att normen är att slänga saker på gatan eller i buskar. En tjej tyckte att jag var jättemärklig när jag la ner mina matrester i en plastpåse istället för att slänga ut dem från bussfönstret.

Vanlig mat är ugali (en fast gröt gjord på majsmjöl) eller ris med kött, bönor eller linser. Det är också lätt att hitta indisk mat eftersom Kenya har en rätt stor indisk befolkning. I städer finns en del snabbmat som pizza eller friterad kyckling och pommes. Att äta ute är oftast väldigt billigt medan det kan vara rätt så dyrt att handla i mataffär. Till skillnad från Sverige kan man därför tjäna mer pengar på att inte laga något eget. På Strathmore till exempel kunde man köpa ris med linsgryta för 10-12 kr.

Middag hos en bekant som lagat mat från sitt hemland Uganda.

En sista sak om Kenya är att dess historia är väldigt viktig att känna till för att förstå hur landet är idag. Ett exempel är stammarna; innan kolonialismen fanns ingen nationell identitet i regionen utan befolkningen tillhörde olika stammar. Det är fortfarande en viktig identitet för många. Många röstar på politiker som tillhör deras stam eller föredrar att gifta sig inom stammen (det är vanligare i den äldre generationen). Stammarna har ursprung från olika delar av landet och det kan finnas stora kulturskillnader dem emellan. Det är en aspekt av Kenya som inte är så tydlig först men som märks av alltmer med tiden och som kan vara givande att lära sig mer om.

Fritid och aktiviteter

Mycket av min tid på utbytet bestod av resande. Jag kom fram till att jag var på sex olika resor som varade 1–2 veckor var under mina fem månader i landet. Jag liftade upp till Lake Turkana, låg på sjukhus i Kisumu, var på bröllop i Kilifi och besteg en av Mount Kenyas toppar, bland annat. Veckorna på resande fot var de roligaste under utbytestiden. Vi träffade nya människor hela tiden och såg nya saker. Som sagt innan, allt gick inte alltid som planerat men allt gick ändå bra till slut. Det mesta av resandet gjorde jag med en vän, vilket var roligt och gjorde att det gick att resa säkrare än vad det hade gått att göra själv som tjej. På tips om du ska till Kenya, eller någon annanstans för den delen, se så mycket av landet du kan och gör så mycket du kan!

På resande fot uppåt landet

Mount Kenya, camping kvällen innan bestigning av toppen

I Nairobi tränade jag ganska mycket. Jag gick på kickboxning och hittade ett lag att spela fotboll med. Strathmore hade också en trevlig idrottsplats där man kunde springa eller gymma, och de hade ett 18-kilometerslopp genom staden som jag och en kompis deltog i. Det var också trevligt att se sig om i staden och lära känna centrum och de olika stadsdelarna. Jag och några vänner hittade en restaurang, Kilimanjaro, som blev ett favoritställe att äta på. En gång hittade jag vad som i värsta fall var en getögonfrans och i bästa fall en pälsbit från en svans i maten vilken sänkte entusiasmen för stället, men det kan vara värt att besöka ändå! Det finns också en del skogsområden och natur om man gillar sånt. Generellt sett måste man betala inträde för att besöka naturområden i Kenya, och ganska mycket om du inte är "resident", men i Nairobi finns några skogsområden dit man kan åka gratis eller ganska billigt. Ngong Hills är väldigt trevligt till exempel.

Hållbarhet

Att leva hållbart i Kenya var både lätt och inte lätt för mig. Det finns inte direkt källåtervinning så allt hamnar i samma soppsåse. Det kan dessutom vara lite klurigt att ta sig runt till fots i Nairobi. Jag gjorde det en del men då får man vara beredd att gå långt och vid mycket bilvägar. Däremot är det lätt att ta sig runt billigt i landet utan att flyga.

Det var roligt att skriva ett projekt med fokus på hållbarhet. Vi utvärderade om en lösning (biokolsspis) som var miljömässigt hållbar även var hållbar för användarna i praktiken. Jag tycker att projektet låg i linje med Agenda 2030 och de Globala målen, och jag lärde mig mycket på vägen, både om "clean cooking" och om problematiken kring miljövänliga omställningar i låg- och medelinkomstländer.

Rekommendationer och övriga reflektioner

Resan hade definitivt sina upp och nedgångar. Men om någon funderar på att göra utbytet skulle jag säga ÅK! Det kommer definitivt vara utvecklande och ge en bättre förståelse för omvärlden, och dessutom blir det ett riktigt äventyr. Jag ångrar inte resan alls och även om jag inte vet när jag kommer återvända till Kenya kommer jag alltid känna en koppling till landet.

